

رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند

علی جوکار^۱، ملیحه رزقی^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر «بررسی رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان متوسطه شهرستان دماوند» بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه معلمان مدارس متوسطه دولتی مشغول به خدمت در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ تشکیل می‌دادند که ۳۳۲ نفر بوده و به صورت نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با استفاده از جدول مورگان ۱۵۰ نفر انتخاب گردید. ابزار پژوهش مذکور ۲ پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی بار-آن و خودکنترلی رزنباوم بود که ضریب آلفای کرونباخ در هوش هیجانی ۰/۹۳ و خودکنترلی ۰/۷۲ بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری توصیفی شامل (جدول، نمودار هیستوگرام، میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی شامل (آزمون تی تک نمونه‌ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد، رابطه معنی‌داری بین هیچ‌یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی‌شود؛ هرچند رابطه معنی‌داری بین تک‌تک مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشد اما همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و خودکنترلی ۰/۴۱ می‌باشد و آزمون F نشان می‌دهد این همبستگی معنی‌دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح‌شده برابر ۰/۸۹ می‌باشد و نشان می‌دهد که تنها ۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مؤلفه‌های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که مورد بررسی قرار نگرفته‌اند؛ میزان خودکنترلی در جامعه مورد مطالعه بالاتر از متوسط نظری است و همچنین نتایج نشان داد وضعیت مؤلفه‌های خوش‌بینی، عزت‌نفس و کنترل تکانش کمتر از میانگین است، مؤلفه واقع‌گرایی در حد میانگین و سایر مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین بودند.

کلیدواژه‌ها: هوش هیجانی، خودکنترلی، خوش‌بینی، عزت‌نفس

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب Jokarmrs@gmail.com
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رودهن (نویسنده مسئول) m.rezghi2010@yahoo.com

مقدمه

شواهد زیادی ثابت می‌کنند افرادی که مهارت هیجانی دارند یعنی احساسات خود را به‌خوبی می‌شناسند و هدایت می‌کنند و احساسات دیگران را نیز درک و به‌طور اثربخشی با آن برخورد می‌کنند. در هر حیطة‌ای از زندگی ممتازند. خواه در روابط عاطفی و صمیمانه باشد و خواه در فهم قواعد ناگفته‌ای که در خطمشی سازمانی به پیشرفت می‌انجامند (پارسا، ۱۳۸۳). گلמן با مطرح ساختن پژوهش خارق‌العاده‌ای که در زمینه مغز و رفتار انجام‌شده است نشان می‌دهد که عوامل دیگری به‌جز هوش شناختی در موفقیت افراد دست اندر کارند. این عوامل جنبه دیگری از هوشمندی را شامل می‌شود که گلמן آن را «هوش هیجانی» می‌خواند. در سال ۱۹۹۸ گلמן چارچوب هوش هیجانی را از این نظر بررسی کرد که چگونگی توانایی بالقوه فرد بر اداره مهارت‌های مربوط به خودآگاهی، خودنظم‌دهی، آگاهی اجتماعی و مدیریت در روابط می‌تواند بر پیشرفت در شغل بیانجامد. او هوش هیجانی را به‌عنوان یک تئوری عملکرد می‌داند. وی به‌تازگی آمادگی هیجانی را مطرح ساخته که منظور وی نوعی توانایی آموخته‌شده بر اساس هوش هیجانی فرد است که پیامد و نتیجه آن در عملکرد کاری وی روشن است (حسینی، ۱۳۸۱، ص ۷).

هوش هیجانی توانایی بازبینی احساسات و هیجانات خود و دیگران، تمایز قائل شدن بین آن‌ها و استفاده از آن به‌عنوان راهنمای افکار و اعمالمان است. هوش هیجانی فرد شامل چهار قسمت است: شناسایی، کاربرد، درک و تنظیم هیجانات (سالوی^۱، ۱۹۹۰). مطابق با گلמן هوش هیجانی شامل پنج مؤلفه است: دانستن هیجاناتمان (خودآگاهی) مدیریت آن‌ها، انگیزتن خودمان، تشخیص هیجانات در دیگران (همدلی) و مدیریت روابط (سریواسان^۲، ۲۰۰۵).

شواهد بسیاری ثابت می‌کنند افرادی که مهارت هیجانی دارند، یعنی کسانی که احساسات خود را به‌خوبی می‌شناسند و هدایت می‌کنند و احساسات دیگران را نیز درک و به طرز اثربخشی با آن برخورد می‌کنند، در حیطة‌ای از زندگی ممتازند، خواه در روابط عاطفی و صمیمانه باشد و خواه در فهم قواعد ناگفته‌ای که در خطمشی سازمانی به پیشرفت می‌انجامد. آن‌ها در زندگی خویش خرسند و کارآمدند و عادات فکری را در اختیاردارند که موجب می‌گردد آن‌ها افرادی مولد و کارآمد باشند. افرادی که نمی‌توانند بر زندگی عاطفی خود تسلط داشته باشند درگیر کشمکش‌های روانی هستند که از توانایی آنان برای انجام کار متمرکز و تفکر روشن می‌کاهد. هوش هیجانی در زندگی اجتماعی و فردی و رشد اجتماعی افراد مؤثر می‌باشد. اثربخشی رشد اجتماعی و هیجانی اعضای آن‌ها و به‌خصوص رهبران آن‌ها می‌باشد. محققان در اثربخشی گروه‌ها بیان می‌کنند که اعضای گروه‌های اجتماعی و سازمان‌ها برای موفق بودن نیاز دارند که بتوانند به‌طور مؤثر با یکدیگر کار کنند و همچنین تعدادی از کفایت‌های مرتبط با هوش هیجانی را کسب نمایند. (چرنیس^۳، ۲۰۰۲).

خودکنترلی تمایل به آگاهی از مسیرها و خطمشی‌های تطبیق رفتار با رفتار اجتماعی و اصلاح رفتار شخص بر اساس آن خطمشی‌هاست. افراد را می‌توان با توجه به سطح خودکنترلی به دودسته تقسیم نمود. دسته اول کسانی که خودکنترلی بالا دارند نسبت به تطبیق رفتارشان با خطمشی‌های اجتماعی حساس‌ترند و از آن خطمشی‌ها به‌منظور اصلاح رفتارشان استفاده می‌نمایند. دسته دوم افراد با خودکنترلی پائین می‌باشند که نسبت به خطمشی‌های اجتماعی بی‌توجه هستند و نسبت به آن‌ها حساسیتی ندارند و تمایل دارند رفتار مطابق میل خود را در موقعیت‌های مختلف بروز دهند افراد با خودکنترلی بالا همانند یک

¹.Salovey

².Serivasan

³.Chernis

بازیر از خود این سؤال را می‌پرسند: چه نقشی را در این موقعیت باید بازی کنند؟ "ولی افراد با خودکنترلی پائین که به سیستم ارزش‌ها و موقعیت‌های شخصی خود علاقه‌مندند از خود می‌پرسند چگونه می‌توان به‌واقع خودم باشم؟" (اسنایدر، ۱۹۷۴)

بیان مسئله

هوش هیجانی به‌عنوان یک پدیده مورد توجه نه‌تنها حاوی جنبه تئوریک روان‌شناختی است بلکه در میدان عمل با ارتقاء آن می‌توان برای بسیاری از مشکلات نهفته زندگی پاسخ‌های مناسبی یافت. امروزه مقالات، کتاب‌ها و کارگاه‌های آموزشی متعددی در رابطه با EQ تدوین می‌گردد که همگی تلاشی است بر نشان دادن راهکارهای نو در مقابله با مشکلات فردی و بین فردی در جوامع پیچیده کنونی. امروزه بین یادگیری، امتحان دادن و نمره گرفتن با آنچه لازمه زندگی مدرن و روابط پیچیده بین فردی کنونی است تفاوت زیادی قائل شده‌اند همه ما انسان‌هایی را می‌شناسیم که در ظاهر از تحصیلات بالایی برخوردارند و نمرات درخشانی گرفته‌اند ولی در عمل و صحنه اجتماع و مسئولیت بسیار شکننده و دارای زندگی نه‌چندان خوب و حتی گاه بسیار ملامت بار هستند. واقعیت هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن در این زمینه نیز می‌تواند پاسخگوی بسیاری از چراها باشد. آمار نشان می‌دهد ۸۰٪ موفقیت انسان‌ها به هوش هیجانی آنان بستگی دارد. امروزه هوش هیجانی به‌عنوان نوعی هوش تبیین شده است که هم شامل درک دقیق هیجان‌های خود شخص و هم تعبیر دقیق حالات هیجانی دیگران است. هوش هیجانی فرد را از نظر هیجانی ارزیابی می‌کند به این معنی که فرد به چه میزانی از هیجان‌ها و احساس‌ها خودآگاهی دارد و چگونه آن‌ها را کنترل و اداره می‌کند، نکته قابل توجه در راستای هوش هیجانی این است که توانایی‌های هوش هیجانی ذاتی نیستند آن‌ها می‌توانند آموخته شوند.

هوش هیجانی شامل توانایی ادراک، ابراز، فهم و کنترل هیجان‌ها خود و دیگران است. به‌عبارت دیگر هوش هیجانی عبارت است از پردازش مناسب اطلاعاتی که بار هیجانی دارند و استفاده از آن در جهت فکر کردن و برقراری ارتباط لازم است (اکبرزاده، ۱۳۸۳). مفهوم هوش هیجانی ژرفای تازه‌ای به هوش انسان بخشیده و آن را به توانایی ارزیابی هوش عمومی فرد از خود گسترش داده است. هوش هیجانی با شناخت فرد از خودش و دیگران، ارتباط با دیگران و سازگاری و انطباق با محیط پیرامون که برای موفق شدن در برآوردن خواسته‌های اجتماعی لازم است مرتبط است در واقع می‌توان گفت هوش هیجانی در دستیابی فرد به موفقیت در حوزه‌های مختلف تحصیلی و شغلی نقش به‌مراتب مهم‌تری از هوش عمومی داشته باشد (ساولی و یار، ۱۹۹۹).

دانشمندان علوم اجتماعی درصدد کشف ارتباط هوش هیجانی با پدیده‌هایی نظیر قدرت رهبری، عملکرد گروهی، عملکرد فردی، تبادل بین فردی، اجتماعی، کنترل تغییرات و بیماری‌های روانی می‌باشند (گلمن، ۱۹۹۵) اهمیت روش‌های کنار آمدن توسط متخصصان سلامت پذیرفته شده است. با وجود گوناگونی سبک‌ها و روش‌های کنار آمدن به شناخت روش‌هایی که به بهبود بهتر کمک می‌کنند با مشکل مواجه شده‌اند (کورتیس، ۲۰۰۰) خودکنترلی، به‌کارگیری شناخت‌ها برای کنترل واکنش‌های بدنی یا هیجانی، استفاده از روش‌های حل مسئله، توانایی به تعویق انداختن خواسته‌ها و احساس خودکارآمدی که به معنای احساس توانایی فرد در مورد به‌کارگیری مهارت‌های آموخته شده در موقعیت‌های دشوار است (ویلیامز، ۱۹۹۲) افرادی که می‌توانند هدف‌های واقع‌گرایانه را اولویت‌بندی کنند و در زمان تصمیم‌گیری میان عواطف و عقل تعادل برقرار کنند، خودکنترل هستند (آقاپار و شریفی در آمدی، ۱۳۸۵).

¹.Shnider

².Salovey & yar

³.Cortis

⁴.Wiliams

تفاوت‌های مهم فردی و قابل‌سنجش ویژگی‌های رفتاری را خودکنترلی می‌نامند. خودکنترلی بیانگر میزان مطابقت ویژگی‌های رفتاری خود با شرایط و موقعیت موجود است (کریتنر و کینیکی، ۱۳۸۴). همچنین انعکاس تفاوت‌های فردی در تمایلات است که شکل مشخصی در مدیریت احساسات و عواطف به خود می‌گیرد (اشنایدر، ۱۹۷۴، به نقل از تات^۱، ۲۰۰۸). مفهوم خودکنترلی که در سال (۱۹۷۴) توسط اشنایدر گسترش یافت، به این معنی است که یک شخص در موقعیت خود چه قدر انعطاف‌پذیر یا چه قدر پایدار است (کاشال^۲ و کوانتس^۳، ۲۰۰۶). لذا با توجه به آنچه گفته شد این مقاله با هدف تعیین رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند انجام شد. با توجه به هدف فوق فرضیه‌ها و سوال‌های پژوهش به قرار زیر است:

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.
- ۲- مولفه‌های هوش هیجانی قابلیت پیش‌بینی خودکنترلی معلمان را دارند.

سوال‌های پژوهش

- ۱- وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟
- ۲- وضعیت هریک از مولفه‌های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

پیشینه پژوهش

- حاجلو (۱۳۸۲) در پژوهشی تحت عنوان «رابطه هوش هیجانی و شیوه‌های کنار آمدن با استرس در مدیران مدارس شهر تهران» به این نتایج دست‌یافته است: مدیران باهوش هیجانی بالا در موقعیت‌های تغییرپذیر، نسبت به مدیرانی باهوش هیجانی پایین‌تر بیشتر از شیوه رویارویانه و حل‌مدیرانه مسئله استفاده کردند و در باقی شیوه‌ها تفاوتی بین دو گروه حاصل نشد. در موقعیت‌های تغییرناپذیر نیز مدیرانی باهوش هیجانی بالا بیشتر از شیوه ارزیابی مجدد مثبت، نسبت به مدیرانی باهوش هیجانی پایین‌تر استفاده کرده و در بقیه موارد تفاوتی بین آن‌ها مشاهده نشد. علاوه بر این بین نمرات هوش هیجانی مدیران زن و مرد و هم‌چنین هوش هیجانی مدیران بالای ۴۰ سال و ۴۰ سال به پایین تفاوتی دیده نشد.

- بهرامی خوندابی (۱۳۸۳)، در پژوهش خود با عنوان بررسی رابطه‌ی میان خودکنترلی و کیفیت زندگی دانشجویان به این نتیجه رسید که بین خودکنترلی و کیفیت زندگی دانشجویان ارتباط وجود دارد، یعنی هرچه خودکنترلی بالاتر رود کیفیت زندگی بهبود می‌یابد و در مقایسه‌ی خودکنترلی دانشجویان دختر و پسر نشان داد که تفاوتی بین خودکنترلی دانشجویان دختر و پسر وجود ندارد.

- اکبر اعتباریان و زینب پورولی (۱۳۸۷)، در پژوهش خود تحت عنوان تعیین رابطه‌ی میان خودکنترلی و استراتژی‌های حل تعارض در بین کارکنان اداری دانشگاه آزاد خوراسگان (اصفهان) به این نتیجه رسیدند بین خودکنترلی و استراتژی‌های خدمت‌رسانی و مصالحه‌ی مستقیم و بین خودکنترلی و استراتژی‌های انسجام، تسلط و اجتناب معکوس بود. آن‌ها به این نتایج نیز دست یافتند که افراد با خودکنترلی بالا برای حل تعارض، سبک خدمت‌رسانی و مصالحه را بکار می‌گیرند. در زمینه میزان به‌کارگیری خودکنترلی در زنان و مردان، به این نتیجه رسیدند که خودکنترلی در زنان و مردان تفاوتی ندارد. از آنجایی که خودکنترلی با استراتژی‌های انسجام، تسلط و اجتناب رابطه‌ی معنادار معکوس و با استراتژی مصالحه و خدمت‌رسانی رابطه‌ی معنادار مستقیم داشت، به این نتیجه

¹.Tout

².Cashal

³.Couants

رسیدند که هرچه خودکنترلی افراد بالاتر باشد، از سبک مصالحه و خدمت‌رسانی بیشتر از سبک تسلط، انسجام و مصالحه برای حل تعارض‌ها استفاده می‌کنند.

- بلکی^۱ و همکاران (۲۰۰۳)، در پژوهش خود که آیا افراد دمدمی مزاج شهروندان خوبی هستند؟ به بررسی رابطه میان خودکنترلی و سازمان‌دهی رفتار شهروندی، بر روی مدیران و متخصصان آزمایشگاه پژوهشی دولت فدرال پرداختند. درجه‌ی سرپرستی از لحاظ سازمان‌دهی رفتار شهروندی زیردستان جمع‌آوری شد و با خود سنجی ۱۷۲ زیردست از لحاظ خودکنترلی، رضایت شغلی، تعهد سازمانی، حمایت‌های سازمانی و درک مشخصه‌های شغلی باهم مقایسه شدند. سپس یک سال بعد باز درجه‌ی سرپرستی از لحاظ رفتار شهروندی زیردستان دوباره جمع‌آوری شد، نتایج آن‌ها نشان داد که سرپرستان با خودکنترلی بالا بهتر می‌توانند رفتار شهروندی خود را سازمان‌دهی و زیردستان را هدایت کنند.

- چان^۲ (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان «هوش هیجانی، خود تأثیری و سازگاری در میان معلمان ضمن خدمت و در انتظار خدمت چینی در هونگ کنگ» به این موضوع پرداخت تا منابع فردی را که تسهیل‌کننده سازگاری فعال و غیرفعال است، آشکار سازد. هوش هیجانی درون فردی و میان فردی، پیش‌بینی راهبرد سازگاری فعال دخالتی نداشت. اگرچه برخی شواهد نشان می‌داد که خود تأثیری معلم ممکن است در پیش‌بینی سازگاری فعال به‌ویژه در معلمان مرد باهوش هیجانی درون فردی اثر متقابل داشته باشد.

- بریک^۳ و همکاران (۲۰۰۵)، پژوهشی با عنوان خودکنترلی تعدیل‌کننده روابط بین پنج عامل بزرگ ویژگی‌های شخصیت و عملکرد میان فردی انجام دادند. یافته‌ها از بین یک نمونه ۱۰۲ نفری از دانشجویان مدیریت اجرایی نشان داد که وقتی خودکنترلی بالاست، روابط بین سه ویژگی از ویژگی‌های پنج عاملی شخصیت یعنی (برون‌گرایی، استواری هیجانی و گشاده ذهنی) در تجربه و عملکرد میان فردی سرپرستان کاهش می‌یابد. این نتیجه برای گروه همسالان نیز تکرار شد و همان‌گونه که انتظار می‌رفت خودکنترلی تعدیل‌کننده رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیت و اجرای فعالیت در گروه همسالان و سرپرستان نیست.

روش

روش تحقیق در این پژوهش به لحاظ زمان گردآوری داده‌ها مقطعی، هدف کاربردی، به لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی همبستگی و به لحاظ نوع داده کمی بود.

جامعه آماری و نمونه‌گیری

جامعه آماری در این پژوهش عبارت است از کلیه دبیران مدارس متوسطه دولتی شهرستان دماوند که در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ در آموزش و پرورش مشغول به خدمت بوده‌اند که تعداد آنها ۳۳۲ معلم می‌باشد. جهت انجام این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است که با استفاده از جدول مورگان ۱۵۰ نفر انتخاب گردید.

ابزار پژوهش

با توجه به موضوع پژوهش نیاز به ۲ پرسشنامه هوش هیجانی و خودکنترلی بوده است که هر دو از پرسشنامه‌های استاندارد استفاده شده است. در مورد هوش هیجانی پرسشنامه بار-آن و برای خودکنترلی از پرسشنامه رزنام استفاده شده است. پرسشنامه هوش هیجانی شامل ۹۰ سوال است. از آنجا که گزینه‌ها بر روی یک طیف ۵ درجه‌ای لیکرت تنظیم شده‌اند، نمره گذاری از ۵ به ۱ (کاملاً موافقم ۵ و کاملاً مخالفم ۱) و در بعضی سوالات با محتوای منفی یا معکوس، از ۱ به ۵ (کاملاً موافقم ۱ و

¹. Blakely

²- Chan

³. Burrick et al

کاملاً مخالفم (۵) انجام می‌شود. نمره کل هر مقیاس، برابر با مجموع نمرات هریک از سوالات آن مقیاس و نمره کل آزمون برابر با مجموع نمرات ۱۵ مقیاس می‌باشد. کسب امتیاز بیشتر در این آزمون، نشانگر موفقیت برتر فرد در مقیاس مورد نظر یا در کل آزمون و بر عکس می‌باشد. پرسشنامه خودکنترلی شامل ۳۶ سوال است. نمره گذاری از +۳ به -۳ (بسیار زیاد توصیف کننده من +۳ و بی نهایت نا متناسب -۳) انجام می‌شود. و نمره کل آزمون برابر با مجموع نمرات می‌باشد. کسب امتیاز بیشتر در این آزمون، نشانگر موفقیت برتر فرد در آزمون و بر عکس می‌باشد.

چگونگی تعیین روایی و اعتبار ابزار پژوهش

ضریب پایایی نشانگر آن است که تا چه اندازه ابزار اندازه‌گیری ویژگی‌های باثبات آزمودنی و یا ویژگی‌های متغیر موقتی آن را می‌سنجد. برای محاسبه ضریب پایایی ابزار اندازه‌گیری روش‌های مختلفی به کار برده می‌شود. پرسش‌نامه‌های مذکور به طور آزمایشی میان ۳۰ نفر از دبیران توزیع و پس از محاسبه آلفای کرونباخ از طریق نرم‌افزار SPSS پایایی آنها بدین شرح می‌باشد.

الف) هوش هیجانی: ۰/۹۳ (ب) خودکنترلی ۰/۷۲

برای تعیین روایی ابزار پژوهش با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه‌ها مشخص است که سوالها از متن کتابهای علمی استخراج شده‌اند. همچنین پرسشنامه‌ها به رویت اساتید راهنما و مشاور رسید و ایشان روایی آنرا تأیید نمودند و در آخر پرسشنامه‌ها به ۳۰ نفر از آزمودنیها که به طور تصادفی انتخاب شده بودند جهت نظر خواهی داده شد و آنان نیز سوالهای پرسشنامه‌ها را مناسب ارزیابی نمودند.

یافته‌ها

در تحلیل داده‌ها در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد.

۱- فرضیه اول:

- بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.

جدول ۱- آزمون همبستگی پیرسون برای مشخص کردن رابطه هر یک از مولفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی

مولفه‌های هوش هیجانی															هوش هیجانی	
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودکنترلی	
.۱۰۱	.۰۱۴	-.۱	.۰	-.۱	.۱	.۱	-.۱	.۱	.۰	.۱	.۰	.۱	.۰	.۰	ضریب همبستگی پیرسون	خودکنترلی
.۱۸	.۸۵	.۰۵	.۶۵	.۱۷	.۱۴	.۴۹	.۳۸	.۰۶	.۸۷	.۲۰	.۶۸	.۲۱	.۵۶	.۸۴	سطح معنی داری	
۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	تعداد	

رابطه معنی داری بین هیچ یک از مولفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی‌شود.

۲- فرضیه دوم:

- مولفه‌های هوش هیجانی قابلیت پیش بینی خودکنترلی معلمان را بردارد.

جدول ۲- خلاصه مدل رگرسیون

مدل	همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین اصلاح شده	خطای معیار برآورد
۱	.۴۱۰ (a)	.۱۶۸	.۰۸۹	۱۵.۷۴۱

a: پیش بینی کننده ها (مقدار ثابت) حل مساله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفائی- خود آگاهی- واقع گرایی- روابط بین فردی- خوش بینی- عزت نفس- کنترل تکانش- انعطاف پذیری- مسئولیت پذیری اجتماعی- همدلی- خود ابرازی- استقلال. هر چند رابطه معنی داری بین تک تک مولفه های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشده اما همبستگی چندگانه بین مولفه های هوش هیجانی و خود کنترلی ۰/۴۱ می باشد و آزمون F نشان می دهد این همبستگی معنی دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح شده برابر ۰/۰۸۹ می باشد و نشان می دهد که تنها ۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مولفه های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که مورد بررسی قرار نگرفته اند. برای مشخص نمودن سهم هر یک از مولفه ها در تبیین ۸/۹ درصدی خودکنترلی از آزمون t و ضرایب بتا استفاده شده است.

جدول ۳- آزمون معنی داری همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش بینی کننده (مستقل) و پیش بینی شونده (وابسته)

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجذور میانگین	F	سطح معنی داری
1	۷۹۵۲.۶۹	۱۵	۵۳۰.۱۸۰	۲.۱۴	.۰۱۱ (a)
	۳۹۳۹۶.۷	۱۵۹	۲۴۷.۷۸		
	۴۷۳۴۹.۴۳	۱۷۴			

a: پیش بینی کننده ها (مقدار ثابت) حل مساله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفائی- خود آگاهی- واقع گرایی- روابط بین فردی- خوش بینی- عزت نفس- کنترل تکانش- انعطاف پذیری- مسئولیت پذیری اجتماعی- همدلی- خود ابرازی- استقلال.

b پیش بینی شونده: خود کنترلی

جدول ۴- مقادیر معادله رگرسیون و ضرایب بتا

Sig.	t	ضریب اصلاح نشده		Model
		Beta	خطای معیار	
.۳۶۵	.۹۰۹	--	۵۵.۶۲۱	1 (Constant)
.۳۹۰	-.۸۶۱	-.۰۹۰	۱.۱۳۱	حل مسئله
.۴۷۵	.۷۱۶	.۱۱۴	۱.۰۴۹	خوشبختی
.۲۶۵	۱.۱۱۸	.۱۸۶	.۸۱۴	استقلال
.۱۴۵	۱.۴۶۳	.۱۸۱	.۸۸۵	تحمل فشار روانی
.۵۵۰	.۶۰۰	.۱۳۵	.۹۶۲	خودشکوفایی
.۴۹۲	-.۶۸۹	-.۱۹۷	۱.۸۵۳	خودآگاهی هیجانی
.۱۲۲	۱.۵۵۴	.۲۲۱	.۷۲۵	واقع گرایی
.۷۲۷	-.۳۵۰	-.۰۴۴	.۶۴۴	روابط بین فردی
.۵۱۰	-.۶۶۰	-.۰۸۳	۱.۲۵۱	خوش بینی

عزت نفس	۱.۰۸۹	۱.۵۱۱	۰.۱۲۸	۰.۷۲۱	۰.۴۷۲
کنترل تکانش	-۱.۲۱۳	۱.۰۵۱	-۰.۱۹۱	-۱.۱۵۴	۰.۲۵۰
انعطاف پذیری	۰.۵۰۶	۱.۲۴۹	۰.۰۷۶	۰.۴۰۵	۰.۶۸۶
مسئولیت پذیری	-۱.۸۰۹	۱.۳۸۴	-۰.۱۸۲	-۱.۳۰۷	۰.۱۹۳
همدلی	-۱.۵۲۷	۰.۹۱۹	-۰.۲۵۱	-۱.۶۶۱	۰.۰۹۹
خودابرازی	۱.۶۳۸	۰.۶۶۴	۰.۳۱۹	۲.۴۶۸	۰.۰۱۵

متغیر وابسته: خود کنترلی

این جدول نشان می دهد که خودابرازی با (۰/۳۱۹) دارای بیشترین سهم در تبیین تغییرات خودکنترلی است بطوریکه با یک واحد تغییر در این متغیر (۰/۳۱۹) واحد تغییر در خودکنترلی رخ می دهد. بقیه متغیرها سهم قابل توجهی در تبیین تغییرات خودکنترلی ندارند.

۳- سوال فرعی اول:

• وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

جدول ۵- شاخص های توصیفی مربوط به متغیر خود کنترلی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
۱۷۵	۵۴.۴۶	۱۶.۴۹۶	۱.۲۴۷

جدول ۶- آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری (۳۶)

T	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای تفاوتها
۱۴.۸۰۱	۱۷۴	۰.۰۰۰	۱۸.۴۵۷۱۴	حد پایین: ۱۵.۹۹۶۰ حد بالا: ۲۰.۹۱۸۳

مقدار t محاسبه شده بزرگتر از مقدار بحرانی t در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۱۷۴ می باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری رد می شود و چون مقدار t مشاهده شده مثبت است، بنابراین می توان نتیجه گرفت میانگین نمونه (۵۴/۴۶) بزرگتر از میانگین نظری است و میزان خودکنترلی در جامعه مورد مطالعه بالاتر از متوسط نظری است.

۴- سوال فرعی دوم

• وضعیت هر یک از مولفه های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

جدول ۷- شاخص های توصیفی مربوط به مولفه های هوش هیجانی

مولفه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
حل مسئله	۳۳۲	۳.۱۷۳۲	۰.۲۹۵۷۸	۰.۱۶۲۳.
خوشبختی	۳۳۲	۳.۳۳۳۸	۴۸۵۷۰.	۰.۲۶۶۶.
استقلال	۳۳۲	۳.۴۵۶۸	۵۴۴۸۷.	۰.۲۹۹۰.
تحمل فشار روانی	۳۳۲	۳.۵۳۲۱	۴۵۲۴۸.	۰.۲۴۸۳.
خودشکوفایی	۳۳۲	۳.۵۸۴۸	۶۰۴۶۸.	۰.۳۳۱۹.
خودآگاهی هیجانی	۳۳۲	۳.۲۸۲۱	۴۹۳۳۸.	۰.۲۷۰۸.
واقع گرایی	۳۳۲	۲.۹۹۶۰	۵۳۵۵۶.	۰.۲۹۳۹.
روابط بین فردی	۳۳۲	۴.۰۵۷۷	۶۰۵۸۰.	۰.۳۳۲۵.
خوش بینی	۳۳۲	۲.۸۰۹۹	۴۳۱۷۳.	۰.۲۳۶۹.
عزت نفس	۳۳۲	۲.۸۴۵۹	۳۲۳۷۷.	۰.۱۷۷۷.
کنترل تکانش	۳۳۲	۲.۸۵۵۴	۴۶۵۶۹.	۰.۲۵۵۶.
انعطاف پذیری	۳۳۲	۳.۰۶۹۳	۴۵۱۷۲.	۰.۲۴۷۷.
مسئولیت پذیری	۳۳۲	۳.۱۴۹۱	۳۱۰۰۲.	۰.۱۷۰۱.
همدلی	۳۳۲	۳.۷۸۸۲	۵۵۰۸۴.	۰.۳۰۲۳.
خودابرازی	۳۳۲	۳.۴۰۴۱	۵۱۹۲۸.	۰.۲۸۵۰.

جدول ۸- آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری (۳۶)

مؤلفه ها	آماره	T	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	
					فاصله اطمینان ۹۵٪ برای تفاوتها	حد پایین
حل مسئله	۱۰.۶۷	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۱۷۳۱	۰.۱۴۱۳	۰.۲۰۵
خوشبختی	۱۲.۵۲	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۳۳۳۸	۰.۲۸۱۴	۰.۳۸۶
استقلال	۱۵.۲۷	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۴۵۶۸	۰.۳۹۸۰	۰.۵۱۵
تحمل فشار روانی	۲۱.۴۲	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۵۳۲۱	۰.۴۸۳۳	۰.۵۸۱
خودشکوفایی	۱۷.۶۲	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۵۸۴۸	۰.۵۱۹۶	۰.۶۵۰
خودآگاهی هیجانی	۱۰.۴۲	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۲۸۲۱	۰.۲۲۸۹	۰.۳۳۵
واقع گرایی	-۱.۳۷	۳۳۱	۰.۸۹۱	-۰.۰۰۴	-۰.۰۶۱۸	-۰.۰۵۳۸
روابط بین فردی	۳۱.۸۱	۳۳۱	۰.۰۰۰	۱.۰۵۱	۰.۹۹۲۳	۱.۱۲
خوش بینی	-۸.۰۵	۳۳۱	۰.۰۰۰	-۰.۱۹۱	-۰.۲۳۷۴	-۰.۱۴۴
عزت نفس	-۸.۶۷	۳۳۱	۰.۰۰۰	-۰.۱۵۴	-۰.۱۸۹۱	-۰.۱۱۹
کنترل تکانش	-۵.۶۵	۳۳۱	۰.۰۰۰	-۰.۱۴۵	-۰.۱۹۴۹	-۰.۰۹۴
انعطاف پذیری	۲.۷۹	۳۳۱	۰.۰۰۵	۰.۰۶۹	۰.۰۲۰۶	۰.۱۱۸
مسئولیت پذیری	۸.۷۶	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۱۴۹	۰.۱۱۵۶	۰.۱۸۲
همدلی	۲۶.۰۷	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۷۸۸	۰.۷۲۸۷	۰.۸۴۷
خودابرازی	۱۴.۱۸	۳۳۱	۰.۰۰۰	۰.۴۰۴	۰.۳۴۸۱	۰.۴۶۰

مقدار t محاسبه شده برای تمامی مؤلفه‌هایی هوش هیجانی (به جز واقع گرایی) بزرگ تر از مقدار بحرانی t در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۱ می‌باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمونه و میانگین نظری (۳) تفاوت معنی داری وجود دارد. اما چون مقدار t برای مؤلفه‌های خوش بینی، عزت نفس و کنترل تکانش منفی است، در نتیجه میانگین نمونه در این موارد به طور معنی داری کمتر از میانگین نظری است و نتیجه گرفته می‌شود که وضعیت نمونه‌ها از نظر این سه مؤلفه کمتر از متوسط می‌باشد. در سایر موارد مقدار محاسبه شده برای t مثبت است و چون تفاوت معنی داری بین میانگین نمونه و جامعه (نظری) مشاهده شده است، در نتیجه وضعیت جامعه آماری در این موارد بالاتر از متوسط جامعه می‌باشد. در مورد واقع گرایی هم چون تفاوت معنی داری بین میانگین نمونه و نظری دیده نشد، بنابراین وضعیت جامعه در این مؤلفه در حد متوسط است.

جدول ۹- آزمون t برای مقایسه مؤلفه‌های هوش هیجانی در زنان و مردان

جنسی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معنی داری
زن	۱۵۷	۱۹.۰۳۱۸	۲.۱۰۷۳۰	-۰.۷۱	۰.۹۳۴
مرد	۱۷۵	۱۹.۰۴۵۷	۱.۵۳۰۶۰	-۰.۷۰	۰.۹۴۴
زن	۱۵۷	۲۰.۰۸۹۲	۳.۳۱۵۴۲	۰.۵۱۰	۰.۶۱۱
مرد	۱۷۵	۱۹.۹۲۵۷	۲.۵۰۷۵۰	۰.۵۰۲	۰.۶۱۶
زن	۱۵۷	۲۰.۲۴۸۴	۳.۰۸۷۷۳	-۲.۶۲۳	۰.۰۰۹
مرد	۱۷۵	۲۱.۱۸۲۹	۳.۳۷۱۷۵	-۲.۶۳۶	۰.۰۰۹

تحمل فشار روانی	زن	۱۵۷	۲۰.۵۸۶۰	۲.۹۹۷۹۶	-۳.۹۴۱	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۱.۷۳۷۱	۲.۳۰۹۲۹	-۳.۸۸۷	.۰۰۰
خودشکوفایی	زن	۱۵۷	۲۱.۶۳۰۶	۳.۳۵۱۷۸	.۵۷۸	.۵۶۴
	مرد	۱۷۵	۲۱.۴۰۰۰	۳.۸۶۵۵۶	.۵۸۲	.۵۶۱
خودآگاهی هیجانی	زن	۱۵۷	۱۹.۷۹۶۲	۳.۳۶۷۹۱	.۶۰۲	.۵۴۷
	مرد	۱۷۵	۱۹.۶۰۰۰	۲.۵۴۶۱۳	.۵۳۹	.۵۵۳
واقع گرایی	زن	۱۵۷	۱۸.۴۰۱۳	۳.۱۴۷۷۷	۲.۲۹۹	.۰۲۲
	مرد	۱۷۵	۱۷.۵۹۴۳	۳.۲۳۲۵۵	۲.۳۰۳	.۰۲۲
روابط بین فردی	زن	۱۵۷	۲۳.۲۶۷۵	۳.۷۳۸۸۸	-۵.۳۳۰	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۵.۳۱۴۳	۳.۲۵۶۹۲	-۵.۲۹۱	.۰۰۰
خوش بینی	زن	۱۵۷	۱۷.۸۱۵۳	۳.۰۶۷۲۴	۶.۸۲۱	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۱۵.۹۹۴۳	۱.۶۵۹۱۷	۶.۶۲۱	.۰۰۰
عزت نفس	زن	۱۵۷	۱۶.۷۷۰۷	۱.۹۰۰۹۹	-۲.۷۳۲	.۰۰۷
	مرد	۱۷۵	۱۷.۳۴۸۶	۱.۹۴۴۲۵	-۲.۷۳۶	.۰۰۷
کنترل تکانش	زن	۱۵۷	۱۷.۰۷۶۴	۳.۰۰۱۱۶	-۳.۴۴۶	.۷۳۰
	مرد	۱۷۵	۱۷.۱۸۲۹	۲.۶۰۲۱۱	-۳.۴۴۳	.۷۳۲
انعطاف پذیری	زن	۱۵۷	۱۸.۳۷۵۸	۲.۹۵۱۳۴	-۲.۲۵۴	.۸۰۰
	مرد	۱۷۵	۱۸.۴۵۱۴	۲.۴۷۶۷۲	-۲.۲۵۱	.۸۰۲
مسئولیت پذیری	زن	۱۵۷	۱۹.۰۷۰۱	۲.۰۵۱۰۰	۱.۶۳۲	.۱۰۴
	مرد	۱۷۵	۱۸.۷۳۷۱	۱.۶۰۰۷۵	۱.۶۱۴	.۱۰۸
همدلی	زن	۱۵۷	۲۲.۰۵۷۳	۳.۷۵۵۷۵	-۳.۵۶۹	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۳.۳۳۱۴	۲.۷۱۳۰۸	-۳.۵۰۸	.۰۰۱
خودابرازی	زن	۱۵۷	۲۰.۰۸۲۸	۲.۹۷۸۴۷	-۱.۹۰۱	.۰۵۸
	مرد	۱۷۵	۲۰.۷۳۱۴	۳.۲۱۱۳۱	-۱.۹۰۹	.۰۵۷

مقدار t محاسبه شده برای مؤلفه های استقلال، تحمل فشار روانی، واقع گرایی، روابط بین فردی، خوش بینی، عزت نفس و همدلی در سطح $0/05$ و با درجه آزادی 330 بزرگ تر از مقدار بحرانی t در سطح $0/05$ می باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می شود و نتیجه می گیریم که بین میانگین نمرات دو گروه زنان و مردان در این مؤلفه ها تفاوت معنی داری وجود دارد. اما چون مقدار t محاسبه شده برای مؤلفه های حل مسئله، خوشبختی، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، کنترل تکانش، انعطاف پذیری، مسئولیت پذیری و خود ابرازی کمتر از مقدار بحرانی t می باشد، در نتیجه در این مؤلفه ها بین نظرات دو گروه تفاوت معنی داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری:

تجزیه و تحلیل یافته های مربوط به سؤالات پژوهش فرضیه اول: بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد. با توجه به محاسبات انجام شده رابطه معنی داری بین هیچ یک از مؤلفه های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی شود. فرضیه دوم: می توان خودکنترلی معلمان را بر اساس مؤلفه های هوش هیجانی آنان پیش بینی کرد.

پیش‌بینی کننده‌ها (مقدار ثابت) حل مسئله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفایی- خودآگاهی- واقع‌گرایی- روابط بین فردی- خوش‌بینی- عزت‌نفس- کنترل تکانش- انعطاف‌پذیری- مسئولیت‌پذیری اجتماعی- همدلی- خود ابرازی- استقلال.

پیش‌بینی شونده: خودکنترلی

هرچند رابطه معنی‌داری بین تک‌تک مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشده اما همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و خودکنترلی ۰/۴۱ می‌باشد و آزمون F نشان می‌دهد این همبستگی معنی‌دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح‌شده برابر ۰/۰۸۹ می‌باشد و نشان می‌دهد که تنها ۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مؤلفه‌های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. برای مشخص نمودن سهم هر یک از مؤلفه‌ها در تبیین ۸/۹ درصدی خودکنترلی از آزمون t و ضرایب بتا استفاده شده است.

در محاسبات انجام‌شده مقادیر معادله رگرسیون و ضرایب بتا نشان می‌دهد که خود ابرازی با (۰/۳۱۹) دارای بیشترین سهم در تبیین تغییرات خودکنترلی است به‌طوریکه با یک واحد تغییر در این متغیر (۰/۳۱۹) واحد تغییر در خودکنترلی رخ می‌دهد. بقیه متغیرها سهم قابل‌توجهی در تبیین تغییرات خودکنترلی ندارند.

سؤال فرعی اول: وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

بر اساس محاسبات انجام‌شده مقدار t محاسبه‌شده بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۱۷۴ می‌باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری رد می‌شود و چون مقدار t مشاهده‌شده مثبت است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت میانگین نمونه (۵۴/۴۶) بزرگ‌تر از میانگین نظری است و میزان خودکنترلی در جامعه مورد مطالعه بالاتر از متوسط نظری است.

سؤال فرعی دوم: وضعیت هر یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

بر اساس محاسبات انجام‌شده مقدار t محاسبه‌شده برای تمامی مؤلفه‌هایی هوش هیجانی (به جز واقع‌گرایی) بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۱ می‌باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمونه و میانگین نظری (۳) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t برای مؤلفه‌های خوش‌بینی، عزت‌نفس و کنترل تکانش منفی است، در نتیجه میانگین نمونه در این موارد به‌طور معنی‌داری کمتر از میانگین نظری است و نتیجه گرفته می‌شود که وضعیت نمونه‌ها از نظر این سه مؤلفه کمتر از متوسط می‌باشد. در سایر موارد مقدار محاسبه‌شده برای t مثبت است و چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و جامعه (نظری) مشاهده‌شده است، در نتیجه وضعیت جامعه آماری در این موارد بالاتر از متوسط جامعه می‌باشد. در مورد واقع‌گرایی هم چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و نظری دیده نشد، بنابراین وضعیت جامعه در این مؤلفه در حد متوسط است.

با توجه به نتایج حاصل از محاسبه آزمون t برای مقایسه نظرات زنان و مردان در مورد مؤلفه‌های هوش هیجانی، مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های استقلال، تحمل فشار روانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، عزت‌نفس و همدلی در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۰ بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح ۰/۰۵ می‌باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمرات دو گروه زنان و مردان در این مؤلفه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های حل مسئله، خوشبختی، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، کنترل تکانش، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری و خود ابرازی کمتر از مقدار بحرانی t می‌باشد، در نتیجه در این مؤلفه‌ها بین نظرات دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش رهنورد (۱۳۸۷)، کلهر (۱۳۸۷)، زند (۱۳۸۶)، حاجلو (۱۳۸۲)، همسویی داشت و با نتایج امرایی (۱۳۸۷)، دانش (۱۳۸۷)، مظاهری (۱۳۸۳)، عطایی فر (۱۳۸۶)، منصور (۱۳۸۷)، بهرامی خوندابی (۱۳۸۳) همسو نبود.

منابع

- اکبرزاده، نسرين. (۱۳۸۳). هوش هیجانی. چاپ اول. انتشارات فارابی.
- بهرامی خوندابی، فاطمه (۱۳۸۳). بررسی رابطه بین خودکنترلی و کیفیت زندگی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان. دومین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان.
- حاجیلو. (۱۳۸۲).
- حسینی، فاطمه. (۱۳۸۳). درباره هوش هیجانی چه می دانید؟ روزنامه همشهری ۲۹ مهر.
- دانش. (۱۳۸۷). ، پایان نامه
- کارشناسی ارشد.
- گلمن، دانیل. هوش هیجانی، ترجمه نسرين پارسا. (۱۳۸۳). رشد.
- مظاهری. (۱۳۸۳).
- اعتباریان، اکبر، پورولی، زینب (۱۳۸۷). تعیین رابطه ی میان خودکنترلی و استراتژی های حل تعارض در بین کارکنان اداری دانشگاه آزاد خوراسگان. رهیافتی نو در نديريت آموزشی سال اول، زمستان.
- Barrick, Murry R and Parks Laura and Mount, Michael k, (2005), "Self -Monitoring as a moderator of the relationships between personality traits and performance".** *personality psychology*, vol 58, pp745-765
- Blakely Gerald L, Andrews Martha C, Fuller Jack (2003). Are chameleons good citizens? A Logitudinal Study of the relationship Between Self-monitoring and
- Chan, Y.C., Ciarrochi, J., Bajgar, J. (2008). Measuring emotional intelligence in Adolescents, *Personality and individual differences*, Vol 31.
- Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. New York: Bantam Books. <http://trochim.human.cornell.edu/gallery/yong/emotion.htm>.
- Organizational Citizenship. *Journal of Business and Psychology*, Vol, 18, No.2.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, And PERSONALITY*, [Http://trochim.human.cornell.edu/gallery/yong/emotion.htm](http://trochim.human.cornell.edu/gallery/yong/emotion.htm).
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, And PERSONALITY*. WWW. Yahoo.com.
- Snyder, (1974). "self-monitoring of expressive behavior". *J, personal. Soc. Psycho.* 30: 526-527. 1974.
- Wong. C. Law KS. (2002). *The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude, an exploratory study, leadership quarterly*

The relationship between emotional intelligence and self-control of Damavand high school teachers

Abstract

This research is about the investigation of the relationship between high school teachers emotion wit and their self-control in Damavand. our population for this study is all teachers from public high school in 89-90 they are 332. With simple random sampling ,we selected 150 by using Morgan table. the instruments for this study are two standard questioners of the load of emotion wit and Rozenbam self -control,the kronbakh coefficient in emotion wit is %93 percent and self -control is %72.The research findings indicate:1.There is no meaningful relation between the emotion wit and self -control principal. 2.although there is no meaningful relation between them but. the multiple correction their principals is 0/41 and the F- test shows that this correction is meaningful. and the amount of modified coefficient is 0/89 and states that only 8.9 percent of self-control changes are related to emotion wit principal and others are as a result of some factors that are not investigated. 3.The level of self- control in this population is Upper that the theoretical average. 4.T.test shows that the position of optimistic oplomd and self -control is Lower than the average. The realism principal is as average as the society And others are upper than the average.

Key words: emotion wit, self-control, optimistic Oplomd, self -control

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی